
Koncepcja ramowa i przykłady dobrych praktyk

Zmiany klimatyczne na terenie Polski

W latach 2041–2070:

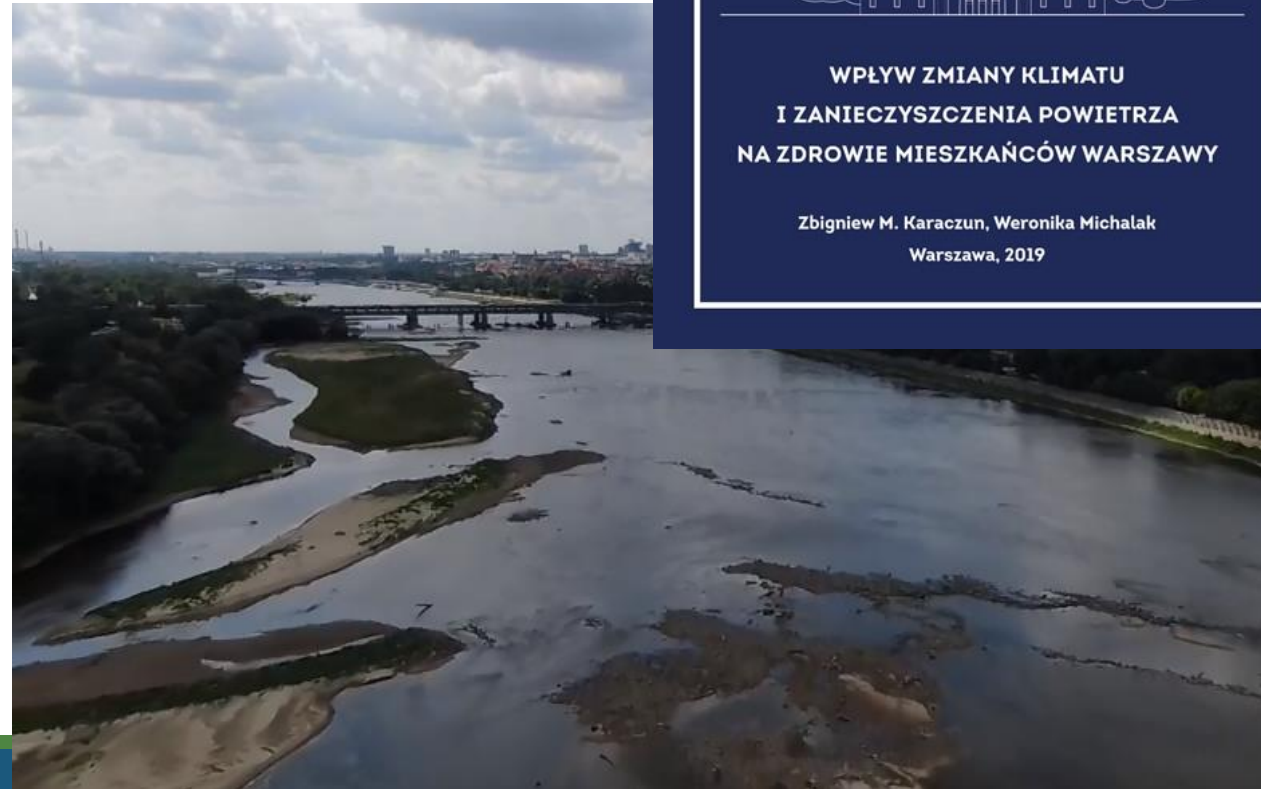
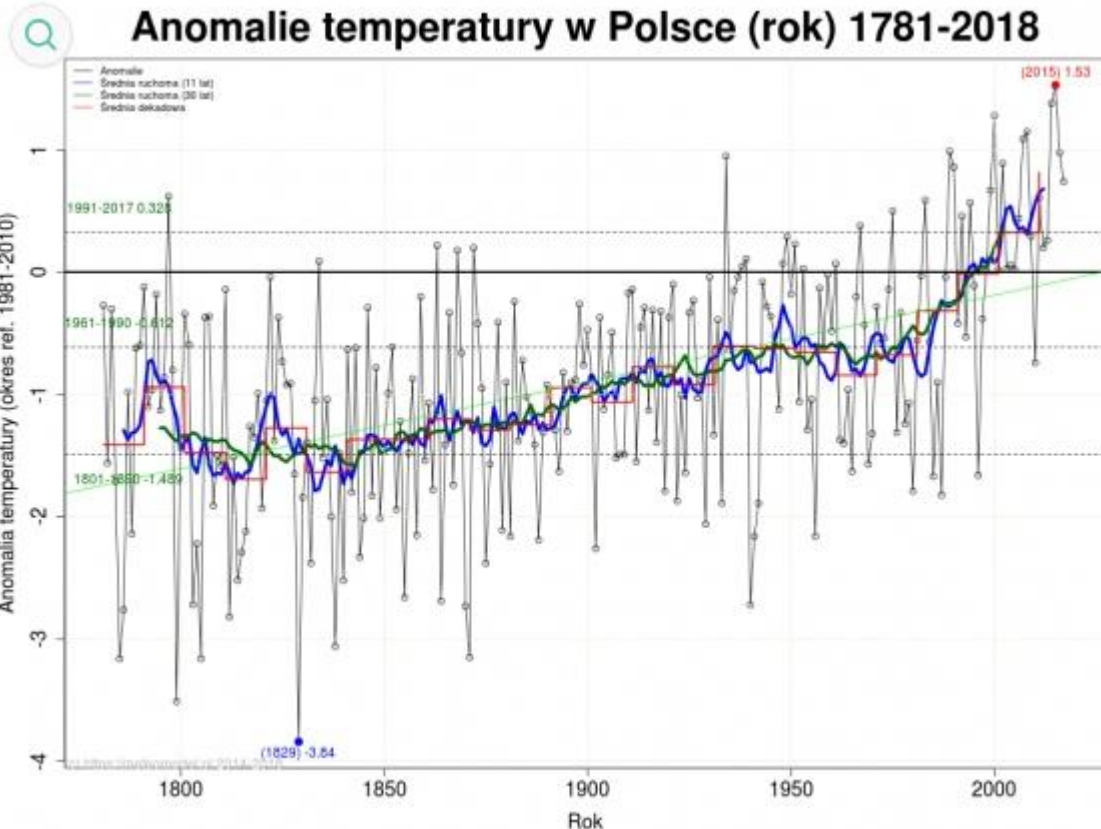
temperatury max. ok **43°C**,

temperatury w przedziale **30–35°C** - przez ok. **22–23 dni w roku**,

fale upałów o temperaturze **35–40°C** - do **4 dni w roku**,

Częstość **3-dniowych fal upałów** z temperaturami ponad 30°C – wzrost o **280 pkt proc.**,

Częstość **5-dniowych fal upałów** - wzrost o **600 pkt proc.**

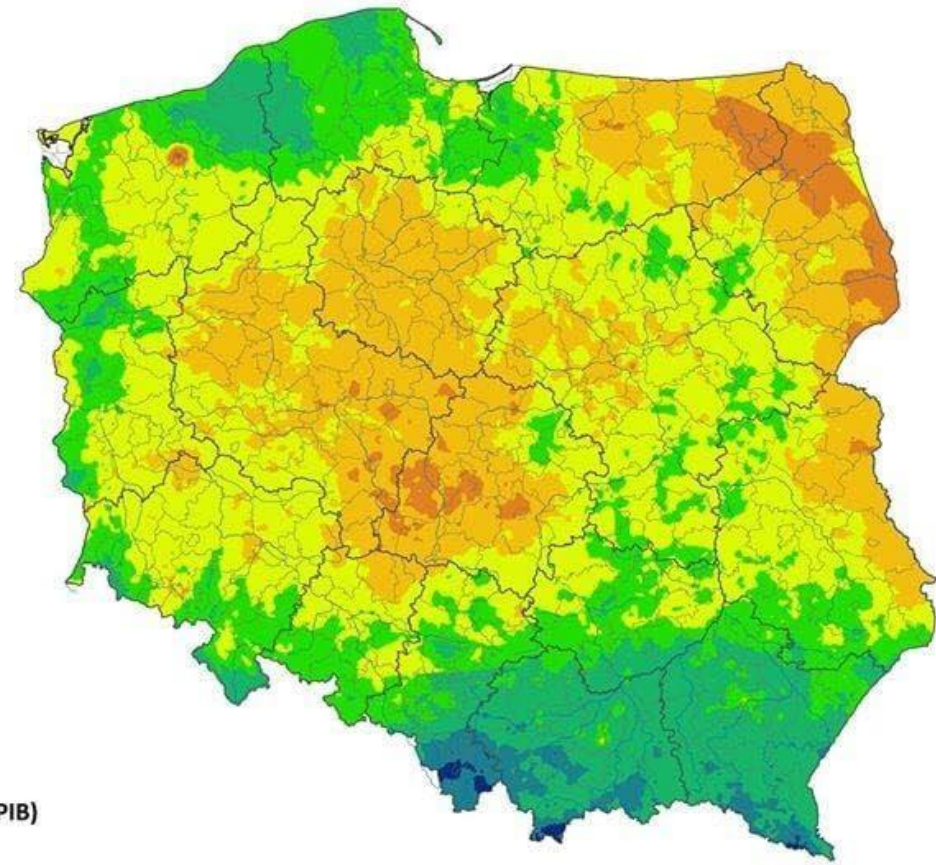
**WPŁYW ZMIANY KLIMATU
I ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA
NA ZDROWIE MIESZKAŃCÓW WARSZAWY**

Zbigniew M. Karaczun, Weronika Michalak
Warszawa, 2019

Zmiany klimatyczne na terenie Polski – opady w 2019

Suma opadów za rok 2019
(od 01.01.2019 6 UTC do 01.01.2020 6 UTC)

Opad (mm)

< 200
200 - 300
300 - 400
400 - 500
500 - 600
600 - 800
800 - 1000
> 1000

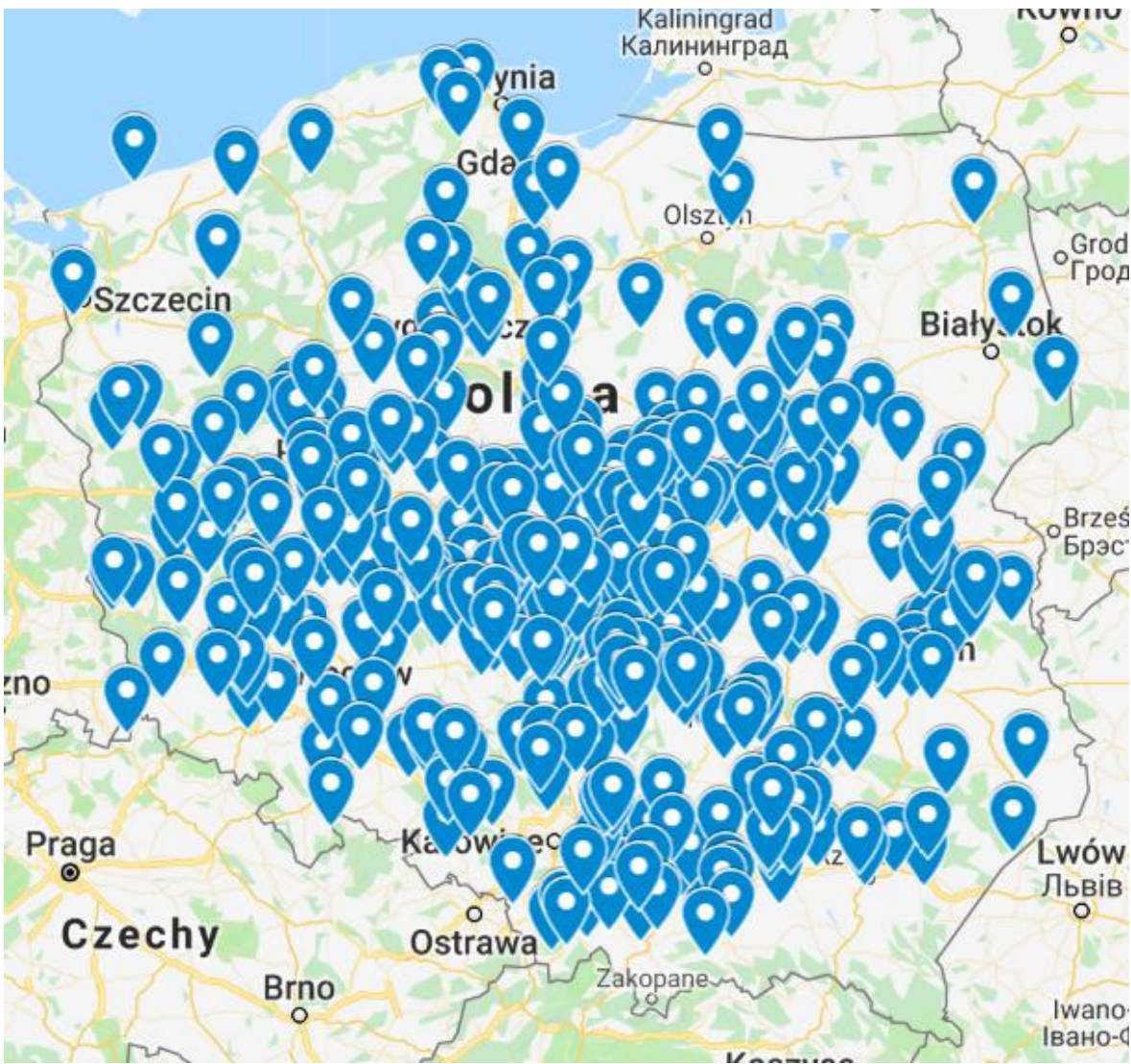
Dane: rainGRS (IMGW-PIB)

Źródłem pochodzenia danych jest Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy.
Dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego zostały przetworzone.

Opracowanie graficzne: K. Bala

Zmiany klimatyczne na terenie Polski – susza w 2019

Ograniczenia w korzystaniu z wody wodociągowej w Polsce, 2019.

384 miejsc (13.10.2019 r.)

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

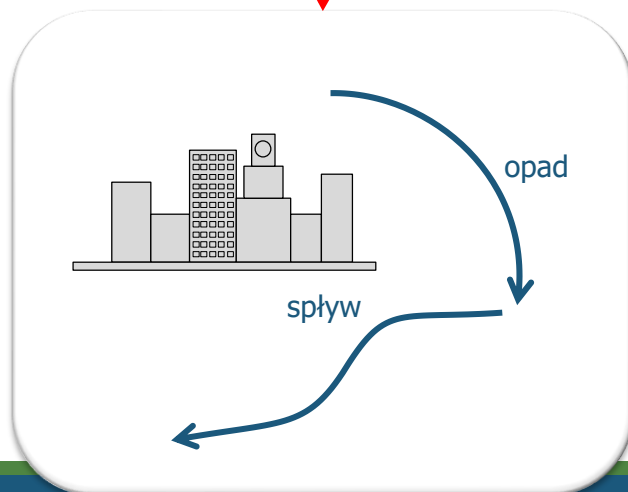
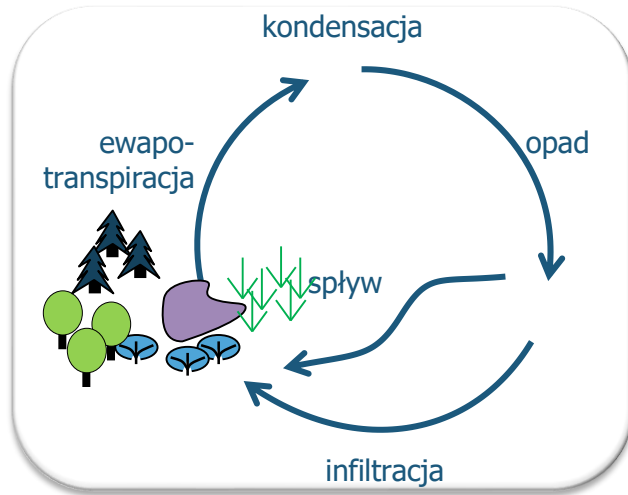
Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

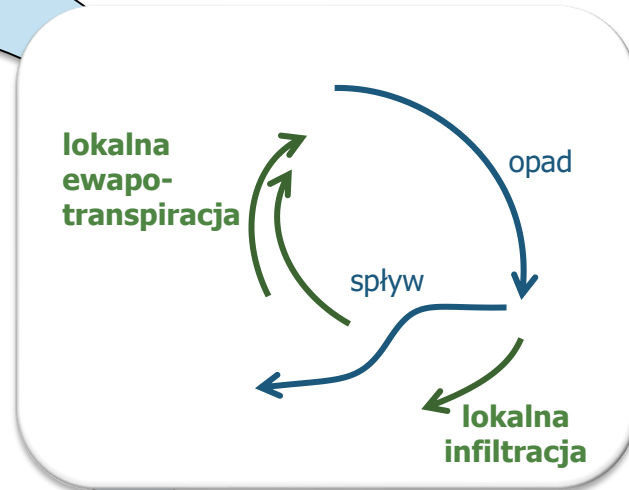
<https://swiatwody.wordpress.com>

Koncepcja – ogólne założenia

Podejście zintegrowane (source control)
Zagospodarowanie wody opadowej w miejscu opadu z wykorzystaniem działań z zakresu BZI

Zapobieganie podtopieniom
Ponowne wykorzystanie wody w okresie suszy

Podejście „końca rury” (end-of-pipe)
- system kanalizacji deszczowej

SWITCH, Iwona Wagner

1. Zachowanie i odtworzenie łączności systemu przyrodniczego

Zachowanie i odtworzenie łączności systemu przyrodniczego
(tereny zielone, elementy otwartej wody)

DZIAŁANIA
PLANISTYCZNE

Gmina

1. Zachowanie i odtworzenie łączności systemu przyrodniczego

Gmina

1. Zachowanie łączności systemu przyrodniczego

- wewnątrz obszarów zabudowanych
- z otaczającym systemem przyrodniczym (współpraca z KPN)

2. Ograniczenie zabudowy w kluczowych obszarach

- Zapobieganie zwiększeniu współczynnika odpływu
- Większa retencja krajobrazowa i parowanie
- Lepsze możliwości ukierunkowanego przepływu wody opadowej w krajobrazie
- Łagodzenie suszy

Fot. I. Wagner

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

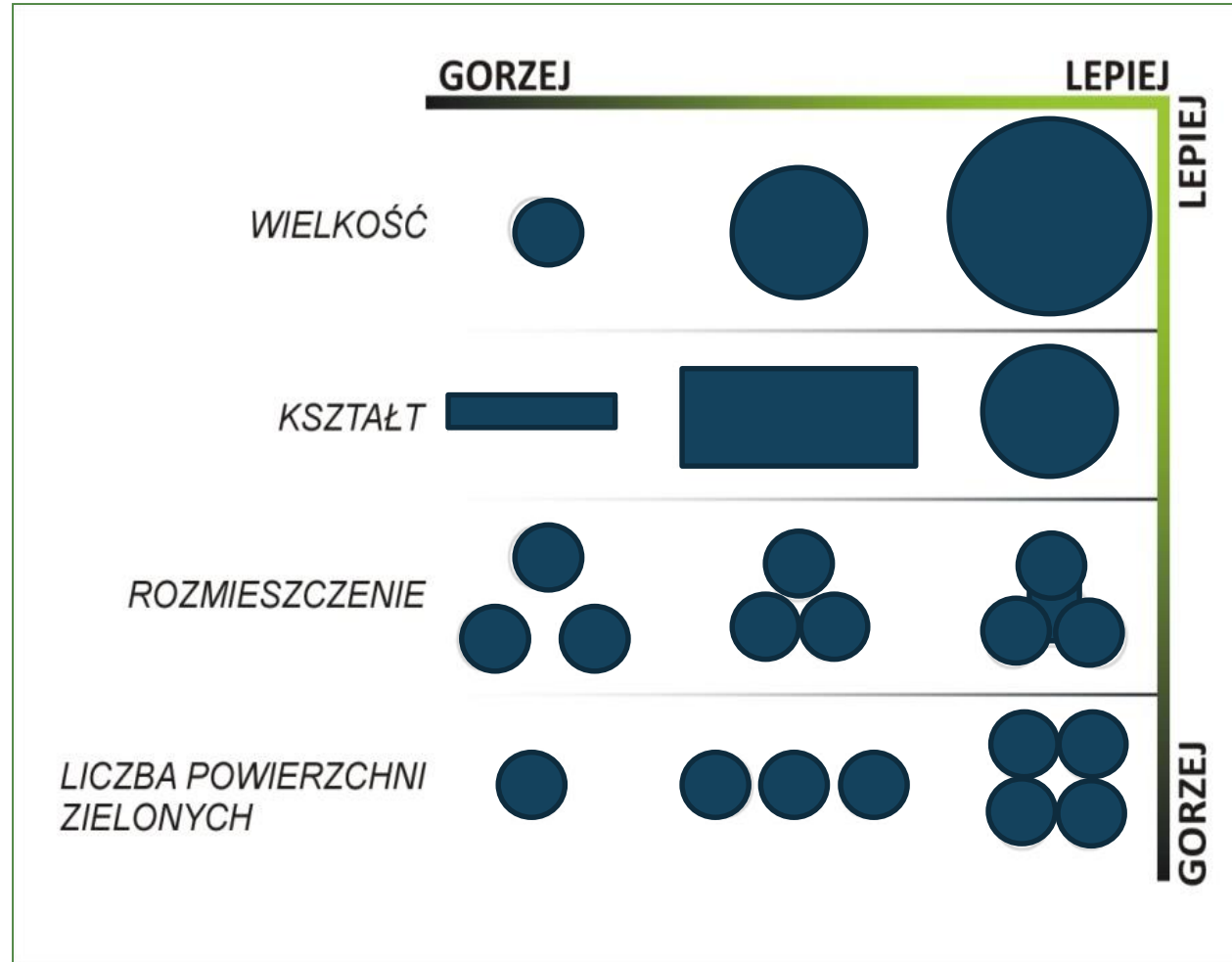
Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Gmina

1. Zachowanie i odtworzenie łączności systemu przyrodniczego

Planowanie przestrzenne łączność elementów przyrodniczych i bioróżnorodność

Iwona Wagner, Kinga Krauze

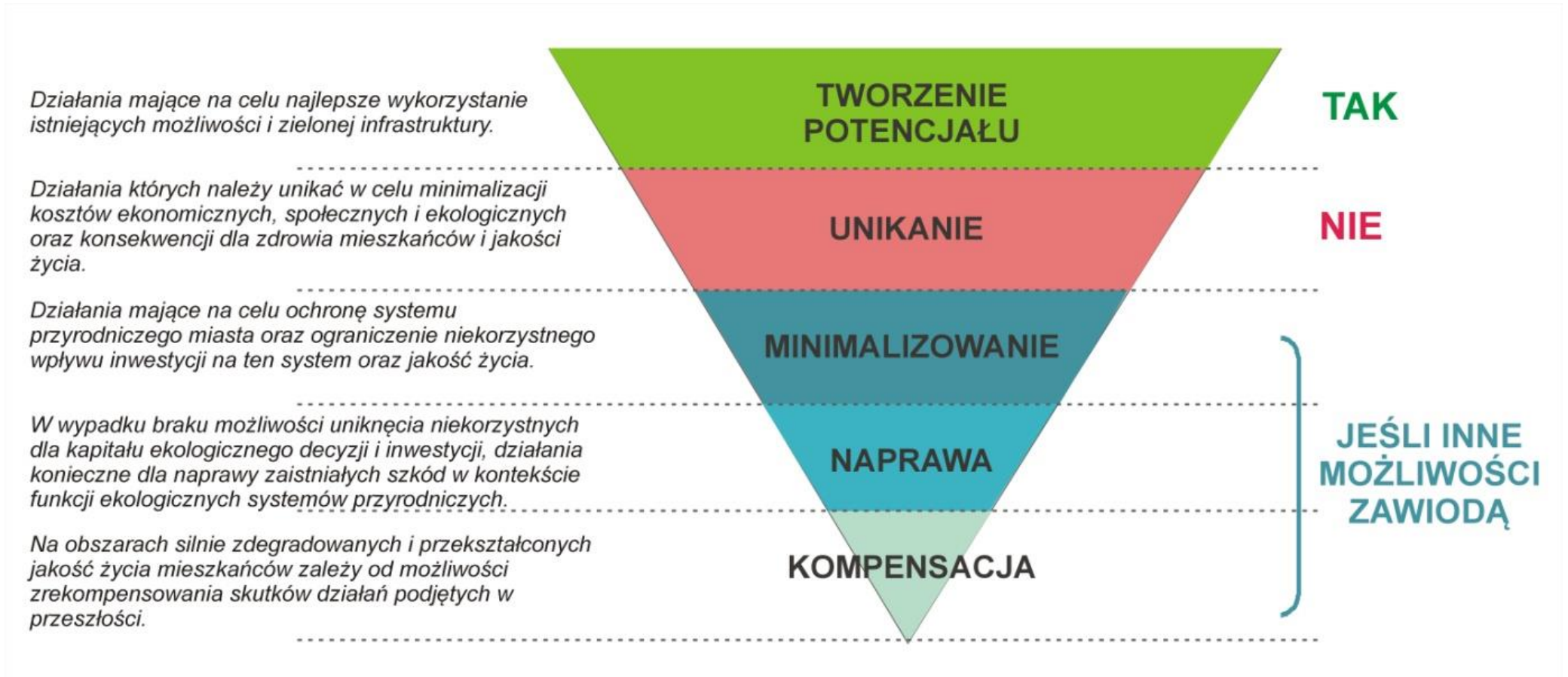

Gmina

1. Zachowanie i odtworzenie łączności systemu przyrodniczego

Hierarchia podejmowania odpowiedzialnych decyzji w zarządzaniu zieloną infrastrukturą

Wagner, Krauze, 2013
European Initiative on Business and Biodiversity, changed

2. Zachowanie zróżnicowanego ukształtowania terenu w procesie inwestycyjnym

Zachowanie i odtworzenie łączności systemu przyrodniczego
(tereny zielone, elementy otwartej wody)

Zachowanie zróżnicowanego ukształtowania
terenu
w procesie inwestycyjnym

DZIAŁANIA
PLANISTYCZNE

DZIAŁANIA
ORGANIZACYJNE

DZIAŁANIA
INFRASTRUKTURALNE

2. Zachowanie zróżnicowanego ukształtowania terenu w procesie inwestycyjnym

Gmina

Mieszkańcy

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

- Zachowanie/odtworzenie systemu cieków
- Utrzymanie rowów w obszarach wymagających szybkiego odwadniania w okresie opadów
- Zachowanie naturalnego charakteru rowów w obszarach cennych przyrodniczo

Fot. B. Latoszek

2. Zachowanie zróżnicowanego ukształtowania terenu w procesie inwestycyjnym

Mieszkańcy

Gmina

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Fot. I. Wagner
B. Gortat

Essen, Emsher, Niemcy

Zrewitalizowane osiedle mieszkaniowe

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

- zmniejszenie odpływu do kanalizacji deszczowej i na tereny uszczelnione (podtopienia)
- ukierunkowany spływ i miejscowe gromadzenie i wsiąkanie wody opadowej
- łagodzenie suszy

2. Zachowanie zróżnicowanego ukształtowania terenu w procesie inwestycyjnym

Mieszkańcy

Gmina

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Miejscowe gromadzenie wody opadowej na posesji/osiedlu (wody z dachów)
Essen, Emsher, Niemcy

3. Rozszczelnienie powierzchni i powierzchnia biologicznie czynna

Zachowanie i odtworzenie łączności systemu przyrodniczego
(tereny zielone, elementy otwartej wody)

Zachowanie zróżnicowanego ukształtowania
terenu
w procesie inwestycyjnym

 Rozszczelnienie powierzchni
i powierzchnia biologicznie czynna

DZIAŁANIA
PLANISTYCZNE

DZIAŁANIA
ORGANIZACYJNE

DZIAŁANIA
INFRASTRUKTURALNE

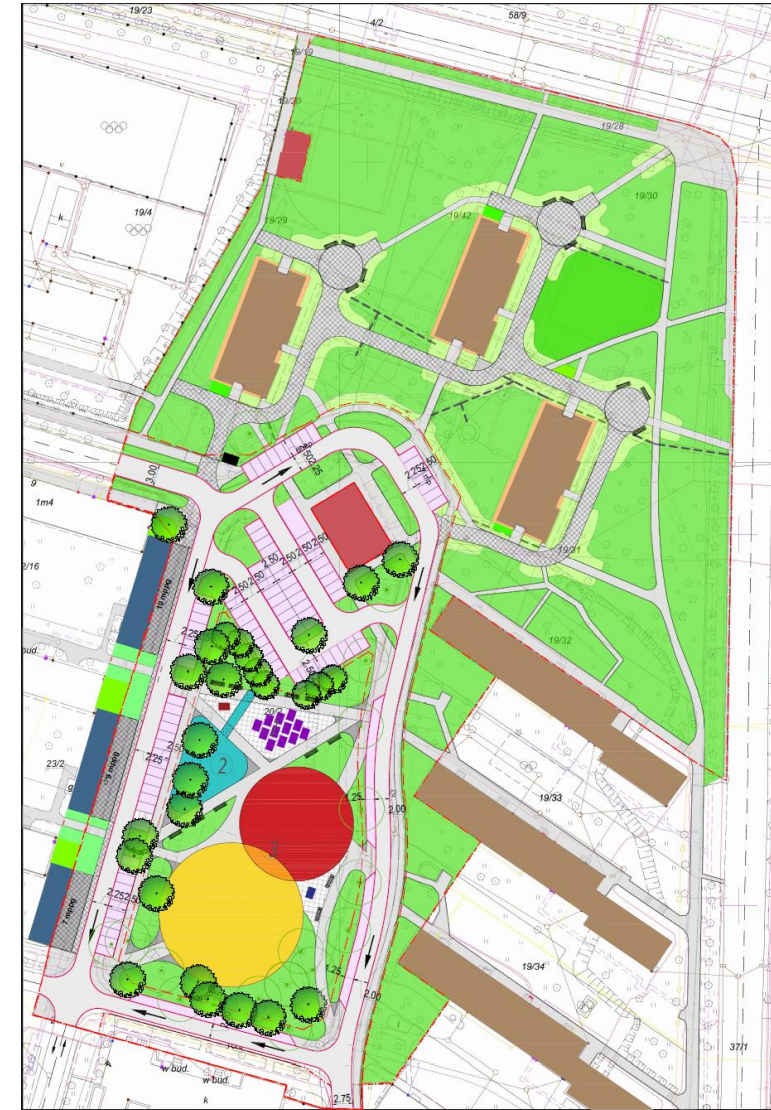
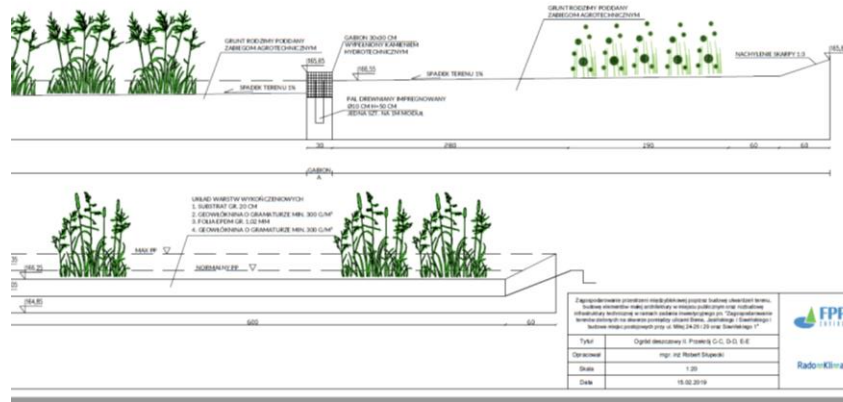

Gmina

3. Rozszczelnienie powierzchni i powierzchnia biologicznie czynna

Kształtowanie przestrzeni publicznej jako element retencji wody opadowej:

- retencja wody opadowej z terenu parkingów i zieleńca

Radom, Plac Bema, PROJEKT

RadoKlima

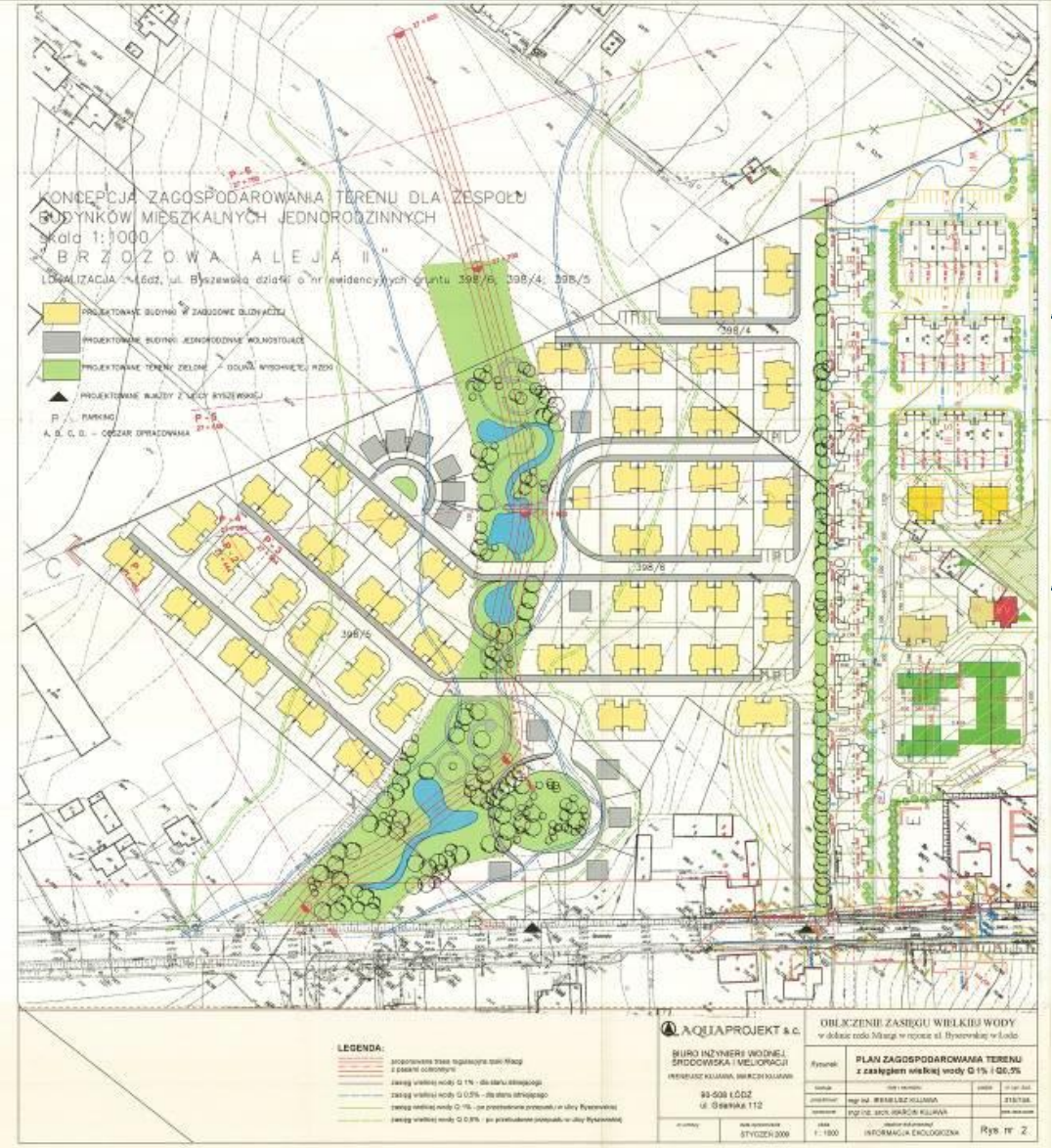

3. Rozszczelnienie powierzchni i powierzchnia biologicznie czynna

Gmina

Kształtowanie przestrzeni publicznej jako element retencji wody opadowej:

- retencja wody opadowej z terenu parkingów i zielenca
- teren osiedla (łódź)

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

3. Rozszczelnienie powierzchni i powierzchnia biologicznie czynna

Mieszkańcy

Gmina

Kształtowanie przestrzeni publicznej jako element retencji wody opadowej:

- retencja wody opadowej z terenu parkingów i zieleńca
- teren osiedla (Łódź)
- podwórko (Kopenhaga, Dania)

Fot. FPP Enviro

cji z miesz
01.2019 r.

Mersia robocza do konsultacji z mieszkańcami

3. Rozszczelnienie powierzchni i powierzchnia biologicznie czynna

Gmina

Mieszkańcy

- Alternatywne zagospodarowanie miejsc typowo uszczelnionych:
- dachy (nowe inwestycje)
- parkingi
- rowy odwadniające

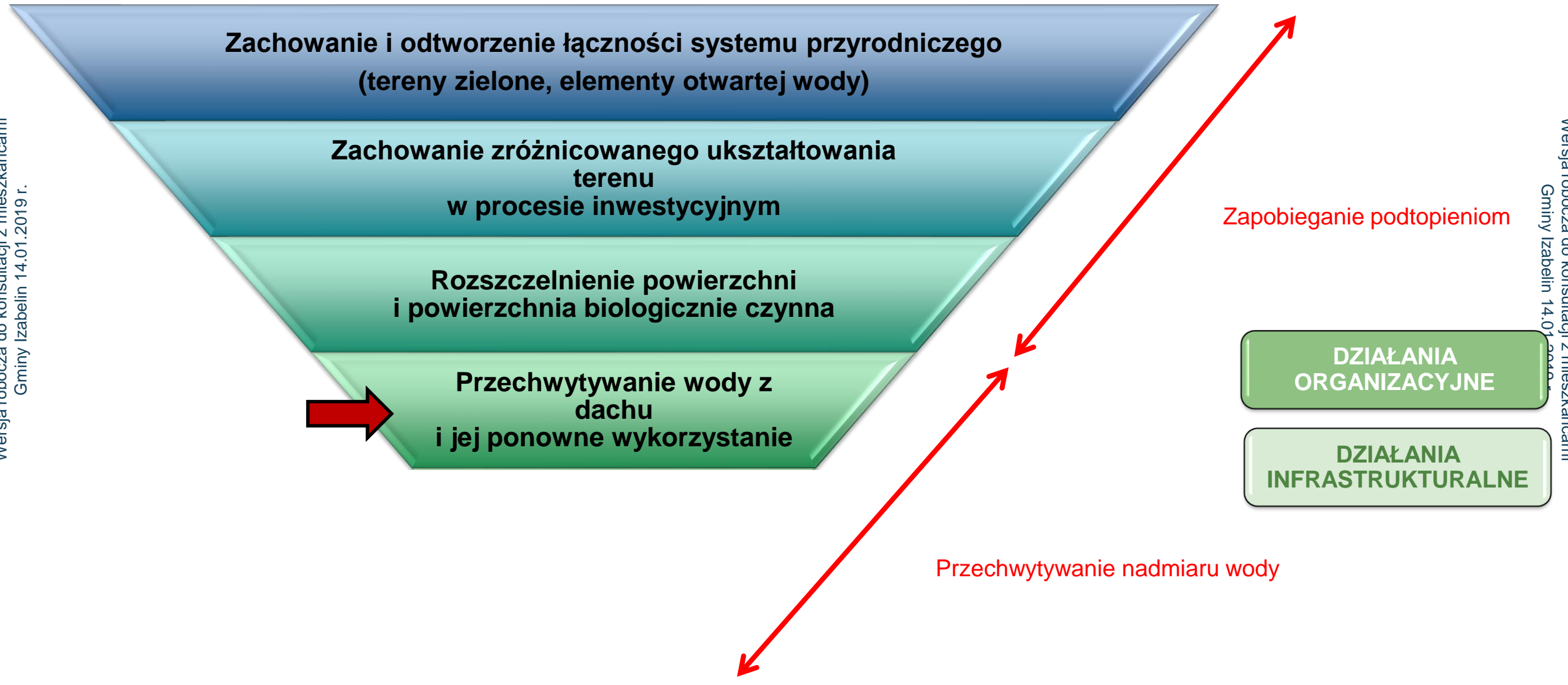

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabela 14.01.2019 r.

4. Przechwytywanie wody z dachu i jej ponowne wykorzystanie

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

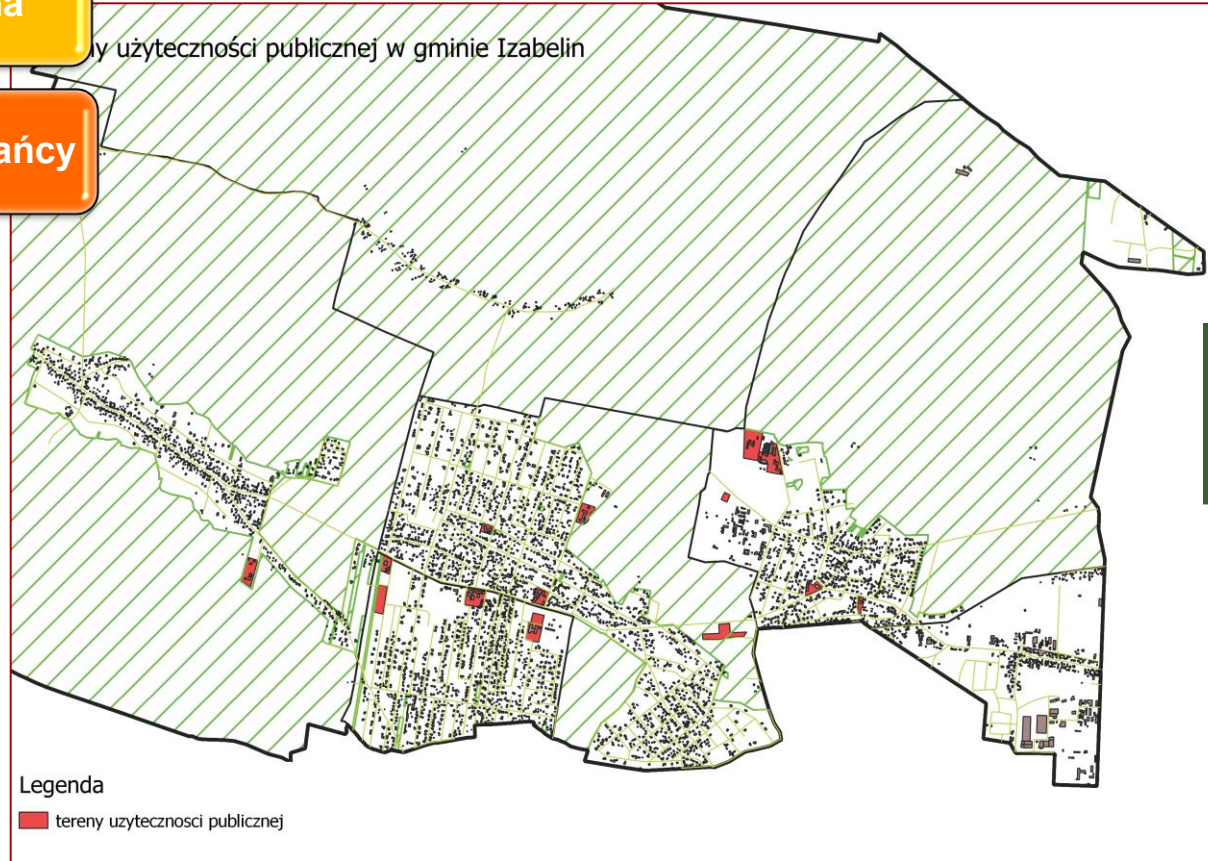
Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

4. Przechwytywanie wody z dachu i jej ponowne wykorzystanie

Gmina

Mieszkańcy

- budynki użyteczności publicznej
- tereny przemysłowe
- tereny usługowe
- jednorodzinna intensywna
- jednorodzinna ekstensywna (działki leśne)

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

4. Przechwytywanie wody z dachu i jej ponowne wykorzystanie

Mieszkańcy

- zbiorniki naziemne (Szczególnie w obszarach o wysokim poziomie wód gruntowych)
- zbiorniki podziemne

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

4. Przechwytywanie wody z dachu i jej ponowne wykorzystanie

Gmina

- Odprowadzanie wody z dachu na tereny zielone

Fot. B. Gortat

Essen, Emsher, Niemcy
Szkoła

4. Przechwytywanie wody z dachu i jej ponowne wykorzystanie

Gmina

Mieszkańcy

CLIMAPOND: Biologiczny zbiornik gromadzący wodę opadową z dachów

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Przedszkole Radom

Fot. FPP Enviro

4. Przechwytywanie wody z dachu i jej ponowne wykorzystanie

Gmina

Mieszkańcy

CLIMAPOND: Biologiczny zbiornik gromadzący wodę opadową z dachów

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Izabelin 14.01.2019 r.

Przedszkole Radom

Fot. FPP Enviro

RadoKlima

4. Przechwytywanie wody z dachu i jej ponowne wykorzystanie

Gmina

Mieszkańcy

CLIMAPOND: Biologiczny zbiornik
gromadzący wodę opadową z dachów
Przy budynkach użyteczności publicznej (przedszkola, szkoły)

FPP Enviro

RadoKlima

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Gimnazjum
Radom
wizualizacja

4. Przechwytywanie wody z dachu i jej ponowne wykorzystanie

Gmina

CLIMAPOND: Biologiczny zbiornik
gromadzący wodę opadową na podwórku / osiedlu

Mieszkańcy

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Podwórko mieszkalne,
Aarhus, Dania
(realizacja, 2016)

Fot. Amphi Consult

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami

4. Przechwytywanie wody z dachu i jej ponowne wykorzystanie

Mieszkańcy

CLIMAPOND: Biologiczny zbiornik
gromadzący wodę opadową z domu jednorodzinnego

Dom jednorodzinny,
Middelfart, Dania
(realizacja, 2016)

Fot. Amphi Consult

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

4. Przechwytywanie wody z dachu i jej ponowne wykorzystanie

Mieszkańcy

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

- Ogrody deszczowe

Łódź
ul. Zachodnia 54

Łódź
ul. Struga

5. Ciągi komunikacyjne: zieleń, rozsączanie, infrastruktura kanalizacji deszczowej

Zachowanie i odtworzenie łączności systemu przyrodniczego
(tereny zielone, elementy otwartej wody)

Zachowanie zróżnicowanego ukształtowania
terenu
w procesie inwestycyjnym

Rozszczelnienie powierzchni
i powierzchnia biologicznie czynna

Przechwytywanie wody z
dachu
i jej ponowne wykorzystanie

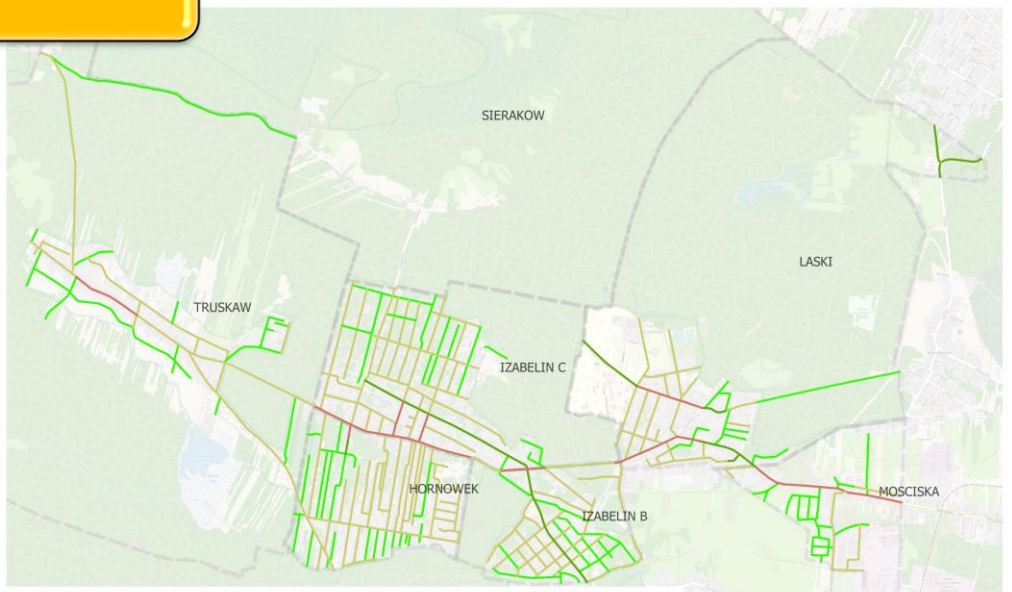
 Ciągi komunikacyjne:
zieleń +
infrastruktura

DZIAŁANIA
INFRASTRUKTURALNE

5. Ciągi komunikacyjne: zieleń, rozsączanie, infrastruktura kanalizacji deszczowej

Gmina

- TYPY DRÓG W GMINIE IZABELIN:
- Typ U1 - uniemożliwione wsiąkanie wody w pasie jezdni i na poboczu
  - Typ U2 - uniemożliwione wsiąkanie wody w pasie jezdni, umożliwione wsiąkanie wody na poboczu
  - Typ U3 - umożliwione częściowe wsiąkanie wody w pasie jezdni i na jednym poboczu
  - Typ U4 - umożliwione wsiąkanie wody w pasie jezdni i na poboczu

4 typy ulic

Fot. FPP Enviro

Materiał roboczy do konsultacji z mieszkańcami

Materiał roboczy do konsultacji z mieszkańcami

5. Ciągi komunikacyjne: zieleń, rozsączanie, infrastruktura kanalizacji deszczowej

Gmina

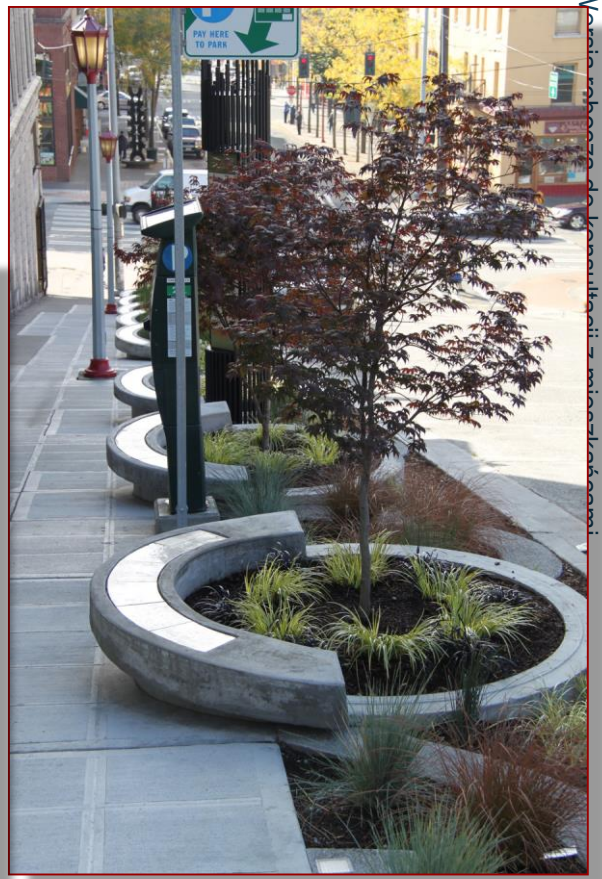
Modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Woda z dachów zasilająca zieleń przyuliczną
Maynard Avenue Green Street, Seattle, Washington

Fot. Heiko Sieker

Retencja i infiltracja w spowalniaczach ruchu w ulicy
Essen, Niemcy (Sieker LTD)

5. Ciągi komunikacyjne: zieleń, rozsączanie, infrastruktura kanalizacji deszczowej

Gmina

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

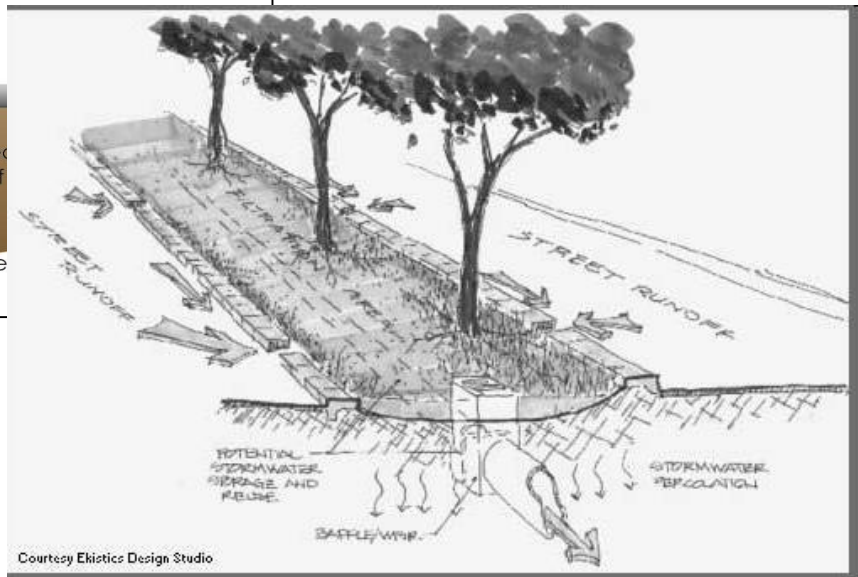
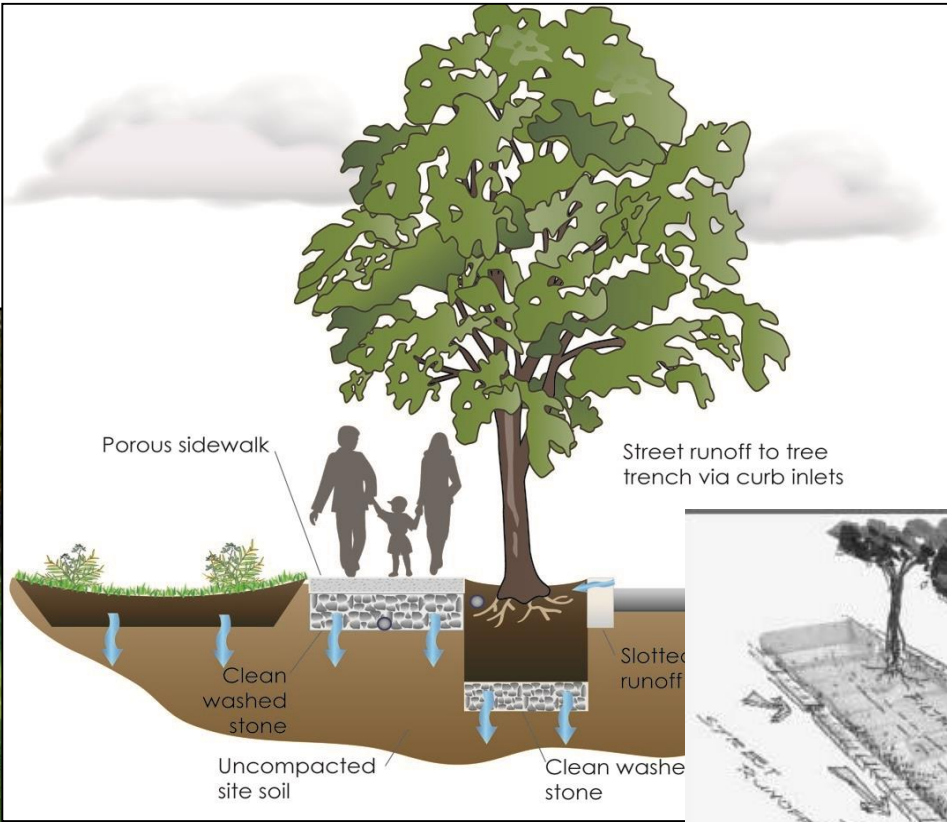
5. Ciągi komunikacyjne: zieleń, rozsączanie, infrastruktura kanalizacji deszczowej

Gmina

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami

http://www.thomasengineeringpa.com/photo_gallery/photo_gallery.htm

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

5. Ciągi komunikacyjne: zieleń, rozsączanie, infrastruktura kanalizacji deszczowej

Gmina

Zielone przystanki gromadzące wodę opadową

www.zieloneprzystanki.pl

Fot. FPP Enviro

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

6. Mała retencja i doczyszczanie wód opadowych

Zachowanie i odtworzenie łączności systemu przyrodniczego
(tereny zielone, elementy otwartej wody)

Zachowanie zróżnicowanego ukształtowania
terenu
w procesie inwestycyjnym

Rozszczelnienie powierzchni
i powierzchnia biologicznie czynna

Przechwytywanie wody z
dachu
i jej ponowne wykorzystanie

Ciągi
komunikacyjne:
zieleń +
infrastruktura

 Mała retencja

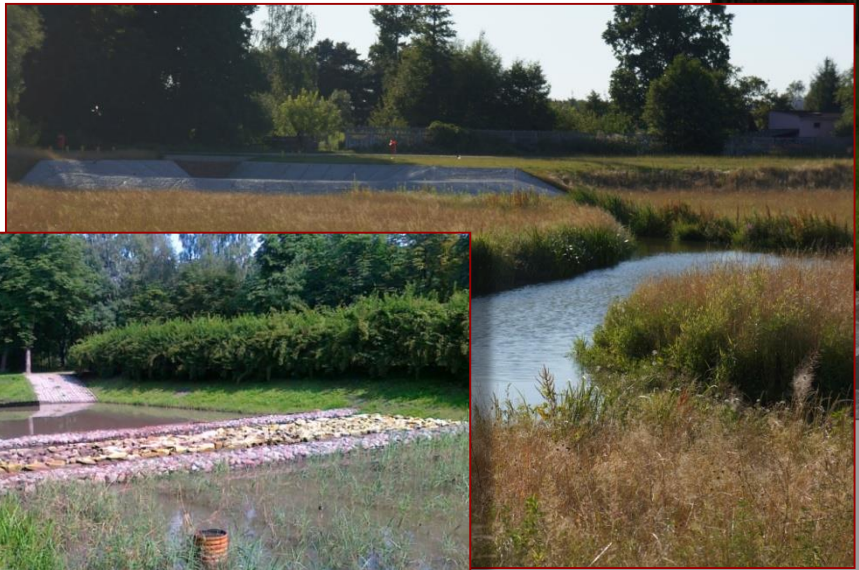
**DZIAŁANIA
INFRASTRUKTURALNE**

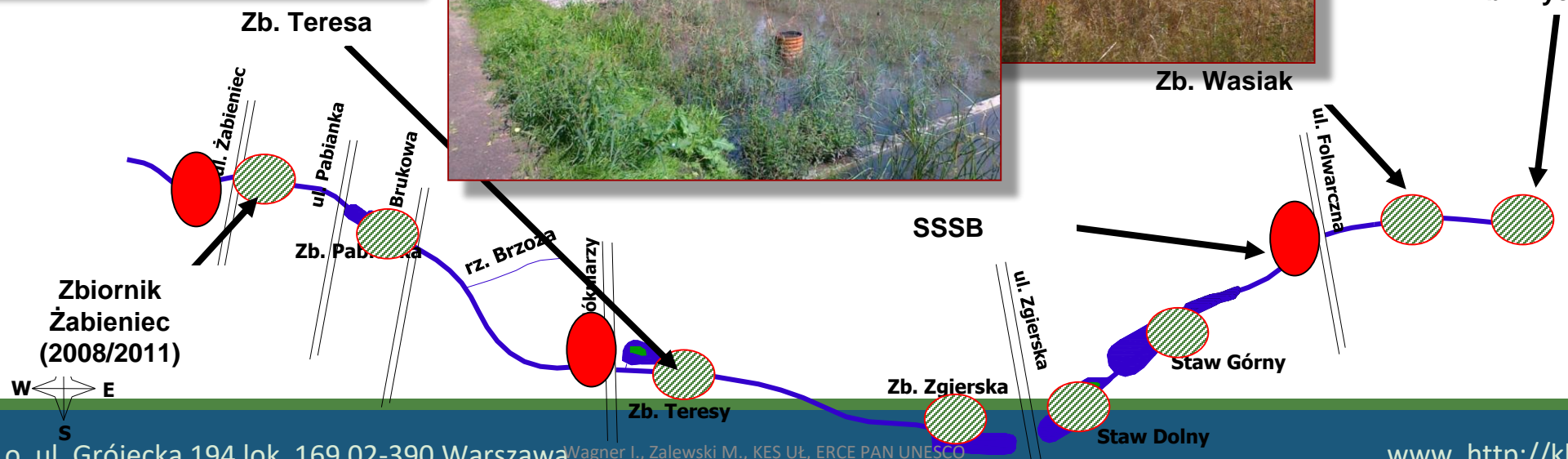
6. Mała retencja i doczyszczanie wód opadowych

Gmina

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami 019 r.

6. Mała retencja i doczyszczanie wód opadowych

Mieszkańcy

Gmina

Odwodnienia terenów przemysłowych i usługowych

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Fot. I. Wagner

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

6. Mała retencja i doczyszczanie wód opadowych

Gmina

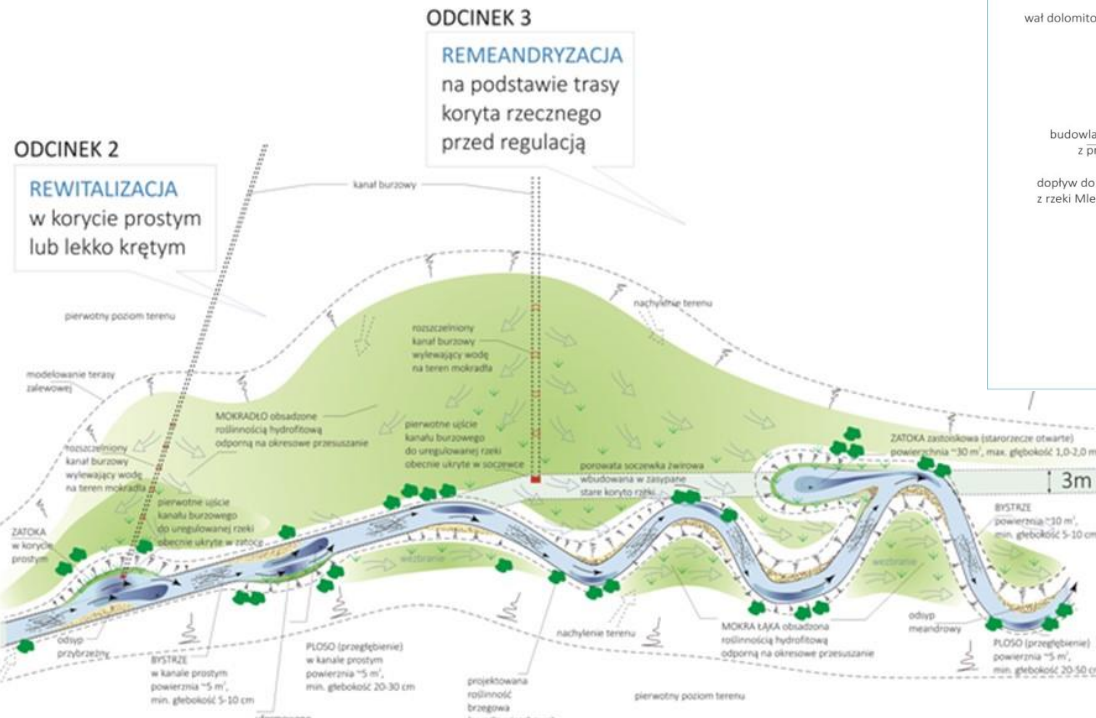
POLDER ZALEWOWY na Potoku Północnym

mozaika siedlisk ziemno-wodnych

teren zalewowy do 1,7 ha
regulowana głębokość na tamie od 0,5 - 1,5 m

RZĘKA MLECZNA - metody renaturyzacji

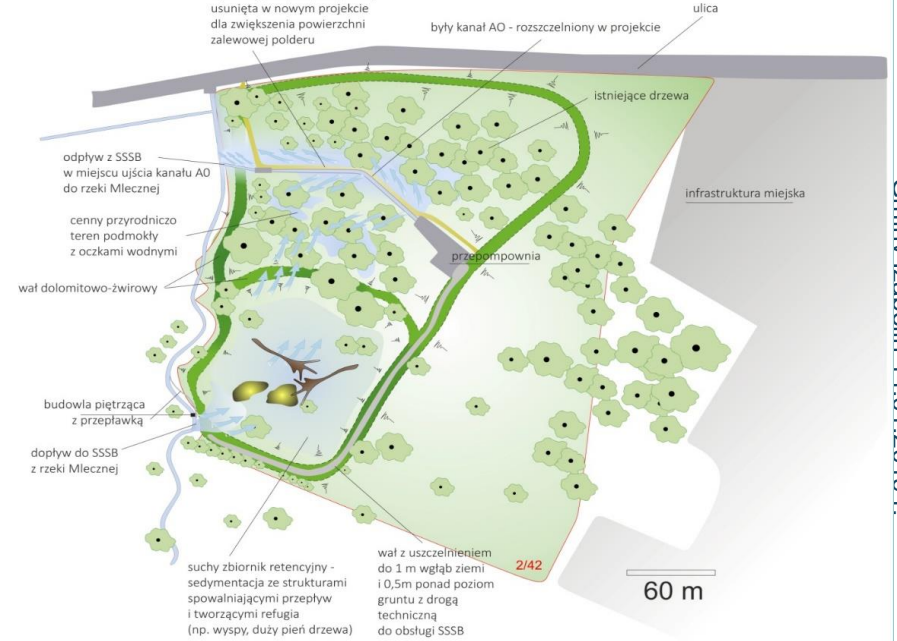

POLDER ZALEWOWY na Mlecznej

mozaika siedlisk ziemno-wodnych

teren zalewowy do 5 ha na działce 2/42 około 10 ha
głębokość od 0,1 - 0,5 m

była droga do przepompowni, usunięta w nowym projekcie dla zwiększenia powierzchni zalewowej polderu

RadoKlima

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

6. Mała retencja i doczyszczanie wód opadowych

Gmina

IV.2012

VI.2013

ZAKAZ KĄPIELI

LIFE08 ENV/PL/000517

www.arturowek.pl

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

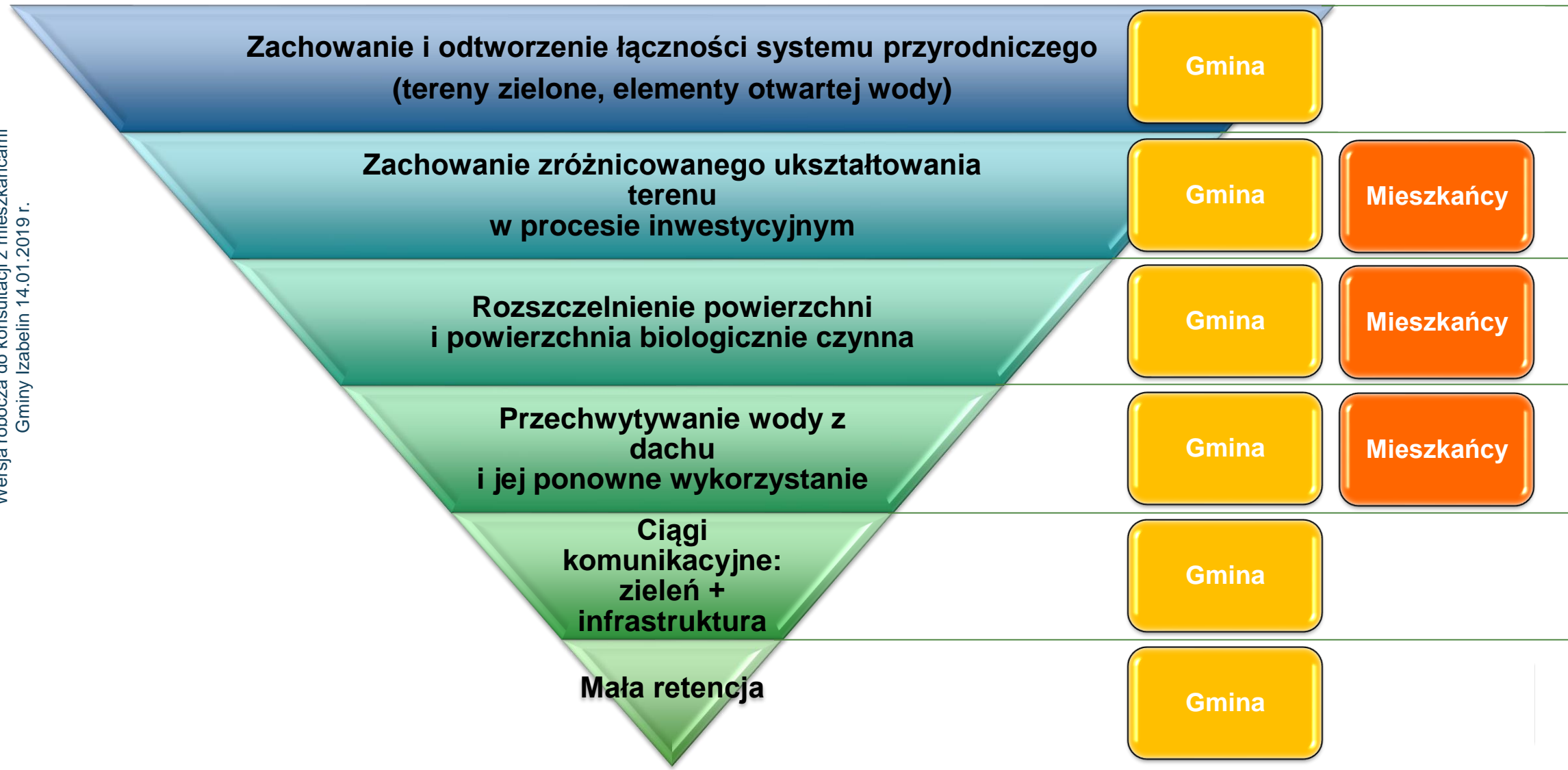
Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Fot. T. Jurczak

Podsumowanie: hierarchia działań i współdziałanie interesariuszy

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Wersja robocza do konsultacji z mieszkańcami
Gminy Izabelin 14.01.2019 r.

Podsumowanie: Typy obiektów z przypisanymi działaniami

TYPY DRÓG	
U1	powierzchniowy
U2	umożliwiające wsiąkanie na poboczu, generujące spływ powierzchniowy
U3	w pasie jezdni oraz umożliwiające wsiąkanie na jednym poboczu
U4	poboczu
TYPY TERENÓW ZIELENI	
ZUrz	skwery, zieleńce, place zabaw i inne publiczne tereny zieleni urządzonej
ZU	zielen przyuliczna
ZPub	zielen przy zabudowie publicznej
ZC	cmentarze i obiekty sakralne
ZL	tereny leśne (poza KPN)
ZMn	zielen przy zabudowie mieszkalnej (tzw. przydomowa)
ZUs	zielen przy budynkach usługowych / przemysłowych
ZRol	tereny uprawy rolnej
ZNu	nieużytki i inne (zielen nieurządzona)
ZLKPN	tereny leśne KPN
TYPY ZAGOSPODAROWANIA TERENU	
TPub	budynki użyteczności publicznej
TPrz	tereny przemysłowe
TUs	tereny usługowe
TMi	jednorodzinna intensywna
TMe	jednorodzinna ekstensywna (działki leśne)

Podsumowanie

- 1. Odtworzenie cyklu wodnego i miejscowa retencja wody opadowej**
  - dla zapobiegania podtopieniom
  - ponownego wykorzystania wody opadowej
- 2. Działania planistyczne, organizacyjne i infrastrukturalne**
- 3. Przyporządkowanie działań infrastrukturalnych do poszczególnych typów infrastruktury**
- 4. Współpraca z Gminami ościennymi w zakresie ograniczenia spływu z poza granicy Gminy Izabelin (Babice, Warszawa)**
- 5. Współpraca z KPN – win-win w zakresie odprowadzania i odbioru wody**
- 6. Współdziałanie Gminy i mieszkańców**

Dziękujemy za uwagę

<http://klimatfppenviro.pl/adaptacja-do-zmian-klimatu/>